

SLOVENSKI
NARODOPISNI INŠTITUT
URBAN JARNIK
V CELOVCU

10. Oktober-Strasse
A - 9020 Celovec/Klagenfurt
Avstrija
tel. 43(0)4 63 51 62 43
fax 43(0)4 63 50 23 79

Slovenski narodopisni inštitut Urban Jarnik se tako imenuje po podeželskem kaplanu, priljubljenem župniku ter borbeni osebnosti literarnega in narodnega prepoda. Urban Jarnik je bil rojen 11. maja 1784 na Potoku v šentštefanski fari v Ziljski dolini. Po mašniškem posvečenju je služboval kot kaplan. Leta 1818 je prevzel župnijo Šmihel na Gosposvetskem polju, leta 1827 pa v Blatogradu, kjer je deloval do smrti leta 1844.

Jarnik se je začel ukvarjati s publiciranjem že kot kaplan, ko je 1814 izdal prvo slovensko knjigo za mladino. Kot kaplan v Čajnc̄ah in Podkrnosu je pisal pesmi. Kot župnik v Šmihelu na Gosposvetskem polju pa je že poučeval koroško zgodovino. Med drugim je pisal tudi o avtohtonosti Slovencev na Koroškem. Z razpravo *Andeutungen über Kärntens Germanisierung* je podal prvo zgodovinsko in družbeno analizo vzrokov za nazadovanje slovenskega življa na Koroškem. S to razpravo pa je izzval zahrbtno in pritlehno gonjo Slovencev nenaklonjenih strokovnih in političnih krogov. Bržkone se je tudi zato začel ukvarjati predvsem z jezikoslovjem. Leta 1842 je v Vrazovem glasilu *«Kolo»* objavil prvo dialektološko razpravo o koroških slovenskih narečjih z naslovom *«Bild des slovenschen Dialekts in Kärnten»*.

Pod vplivom prijateljstva z Vrazom, Sreznjevskim in še nekaterimi drugimi osebnostmi tistega časa se je začel ukvarjati tudi z narodopisjem. Leta 1813 je objavil v Cariniji prvi narodopisni članek o Ziljanih in njihovih šegah, o slovenskih sibilah ali žalikženah, pisal je tudi o slovenskih starosvetnostih.

V spoštljiv spomin na velikega rojaka je Krščanska kulturna zveza na seji dne 29. 10. 1991 sklenila, da se ustanovi Slovenski narodopisni inštitut kot posebna organizacijska enota v okviru KKZ. Odbor Krščanske kulturne zveze je dne 2. 3. 1992 sprejel pravilnik Slovenskega narodopisnega inštituta Urban Jarnik.

Z dosedanjo in načrtovano dejavnostjo Slovenskega narodopisnega inštituta Urban Jarnik se uresničuje njegov namen in njegove naloge: Slovenski narodopisni inštitut je znanstvena ustanova za preučevanje preteklega in današnjega načina življenja in kulture koroških Slovencev. Organizira in koordinira raziskovalna dela na narodopisnem področju. Skrbi za zbiranje, dokumentiranje, raziskovanje in publiciranje narodopisnega gradiva.